RIGSARKIVET

HJÆLPEMIDDEL

Almindelige forkortelser i lægdsruller

De mange svære forkortelser

Lægdsrullerne er oversigter over værnepligtige mænd. I lægdsrullerne kan du finde mange nyttige oplysninger, herunder følge mænds flytninger og se hvilken militær enhed, de har gjort tjeneste ved.

Skriverne brugte et væld af forkortelser, da de førte rullerne. Nogle forkortelser er meget standardiserede, f.eks. henvisninger i forbindelse med flytninger, og derfor forholdsvis nemme at tyde (se næste side). Andre forkortelser kan straks være mere besværlige.

Vi har i denne liste samlet en række af de mest anvendte forkortelser i lægdsrullerne. Hovedparten af forkortelserne stammer fra vedtegningsfeltet. Listen er på ingen måde udtømmende, men kan være en god hjælp til brugen af rullerne.

Almindelige forkortelser, som også kendes fra andre kilder, er ikke medtaget – f.eks. ”gmd” for ”gårdmand”. Vær opmærksom på, at nogle forkortelser kan tydes forskelligt afhængig af, hvor i landet rullen er ført.

Henvisninger ved flytninger

Flytninger blev noteret i lægdsrullerne med henvisninger, som gør det muligt at følge en person fra rulle til rulle.

Du kan i folderen "Lægdsruller" se masser af eksempler på flytninger. Herunder er blot givet et eksempel på, hvordan en typisk henvisning fra en rulle til en anden rulle skal læses. Eksemplet er fra 1909:

2 – 35 – g – 44

Sådan skal det læses:

2: Udskrivningskreds (før 1861 amt)

35: Lægdets nummer

g: Årstalsbogstav

44: løbenummer

Den pågældende er altså flyttet til lægd nr 35 i 2. udskrivningskreds i året "g" – og her har han fået nummeret 44.

Almindelige forkortelser A-C

Forkortelse	Betydning
A.A.	Artilleriafdeling
A.C.	Artilleri Corpset
Afd.	Afdeling
Afgb.	Afgangsbevis
Afg. L.	Afgangslisten
Afg. T.	Afgaaet til
Afs.	Afskediet
A.P.	Amtspas
A.R.	Artilleri Regiment
Art.	Artilleri
Art.Batl.	Artilleri Bataljon
Atps.	Amtspas
Aux.C.	Auxiliær Corps
Aux.Rekr.	Auxiliær Rekrut (tysk)
B.	Bataljon
Bal.	Bataljon
Balp.	Ballonparken
Batl.	Bataljon
Batt.	Batteri
Batt. Kutsch.Res.	Batteriet Kutscher Reserve
B. Br.	Borger Brev
Beg.	Begiert/Begært
Beh.	Behandles
Behl.	Behandling

Forkortelse	Betydning
Bl.	Blå eller Blond *Bl. = Blå eller Blond med andre forkortelser, f.eks.:* *Bl. - Bl. - Midl.* *Blå - Blondt - Middel* *Øjne - Hår - Høj*
Bl. Br. Mand	Går ud af rullen. Oftest for gamle til at stå i rullen
Br. (38" Br.)	Brystvidde
Br. Haar, Bl. Øjne	Brunt Haar, Blaa Øjne
B.S.	Bornholms Sørulle
B.s.L. som o.A.	Måske “Bør søge Læge som overdrages Amtet"
Btk.	Batterikusk
B.T.K.	Batterikusk
Btl.	Bataljon
C.	Compagni eller Corps
Can. Resl.	Cancelliets Resolution
Cass.	Cassabel
Caut.	Caution eller Cautionist
Cav.	Cavalleriet
Caval.	Cavalleriet
Comd.	Commanderet
Comp.	Compagni, Kompagni
Com. Serg.	Commander Sergent
Const.	Constabel
C.R.	Cancelliets Resolution

Almindelige forkortelser C-F

Forkortelse	Betydning
Cst.	Constabel
Cuir.	Kyrassér, rytter med Kyras
Cy.	Cyklisteskadron
D.Korps	Dyrlægekorps
D.L.	Dronningens Livregiment
DL	Dyrlæge 1869 ff., se under M
d. L.	dette Lægd(s)
DLR	Dronningens Livregiment
Drag. 5 Rgt.	Dragon 5. Regiment
Dress: Artill.	Dresseret (udd.) v/ Artilleriet
D.Rg.	Dragonregiment
Dri.	Drieberg, Carl Aug. Wilh. (1750-1825), Land- og krigskommissær
Dron.	Dronningens
Dron. L.R.	Dronningens Livregiment
D.T./ d.t.	Dette år
Eft.	Efter
Ei m.	Ei mødt
Ei m. s. t.	Ei mødt, samme tilstand
E.K.	Egentlig Krigstjeneste *Se oversigt over de militære enheder man kunne gøre tjeneste hos i bunden af dette dokument*
ER.	Ekstrarulle
Erkl.	Erklæring

Forkortelse	Betydning
Erl.	Erlagt
E.T.V.	Eedeligt Tings Vidne
Ex. Skolen	Excercer Skolen
Ext. Sess.	Extra Sessionen
Extr.	Extra (Ekstra)
F.	Forplejningskorpset, 1876ff se M
F.B.	Flyttebevis
F.G.	Fod Garder
f.L.	fra Lægd
f. L 13 No 17	Fra lægd 13 Nr. 17
F.I.R.	Falsterske Infanteriregiment/ Fynske Infanteriregiment
Fl. Bev.	Flytte Bevis
Fltr.	Flyvetropper
Fo.	Fodtropper
Forl.	Forlover/kautionist
Forst.	Forstærkningen
F.R.	Fynske Regiment
f. R.	forrige Rulle
Fra 1' Del	overført fra Landrullen (1' del) til Sørullen (2' del)
Fra 2' Del	overført fra Sørullen (2' del) til Landrullen (1' del)
Frfl.	Fraflyttet
Frstkn	Forstærkningen

Almindelige forkortelser F-J

Forkortelse	Betydning
F.Rt.	Fynske Infanteri Regiment
f.S. eller F.S.	Følgeseddel
f.T.	for Tiden
f.T. utjstd.	for Tiden utjenstdygtig
Følges.	Følgeseddel
Gard.	Garder
G.B.E.S.	Gaard Brugende Enkes Søn
G.H.	Garder Husar
G.H.R.	Garder Husar Regiment
Gl. M S	Gammel Mands Søn
G.M S	Gammel Mands Søn
Gmd	Gaardmand
Gmds Pas	Gaardmandspas
G.M.S.	Gammel Mands Søn
G.M.P.S.	Gammel Mands Plejesøn
Grdb. Enkes Søn	Gaardbrugende Enkes Søn
G.t.F.	Garder til Fods
G.u.	Gaar ud
H.	Højre
H.I.R.	Holstenske Infanteriregiment
Hkorn	Hartkorn
H L R 1	Holstenske Regiment/ Holstenske Lansenér Regiment
H.L.R. 2	Holstenske Liv Regiment

Forkortelse	Betydning
Holst.	Holstenske
Hmd	Husmand
Holst. 3. Reg.	Holstenske Infanteriregiment
Holst.Lanz.Rt.	Holsteinisches Lanzenier Regiment
HR	Hoved Rulle
H R Dom	Højesteretsdom
H.R.R.	Holstenske Rytter Regiment
Hsmd	Husmand
H.t.K.	Hærens tekniske Korps
Htk.	Hartkorn
Htkr.	Hartkorn
Hus. Regt.	Husar Regimentet
I.B.	Infanteri Batallion
Indf.	Indfordres eller Indfordring
Inf.	Infanteriet eller Infanterist
Inf. Ex. Sk.	Infanteriets Excercer Skole
IR/I.R.	Infanteri Regiment
I.R.	Interims (midlertidig) Rulle
I Res	I Reserven
I St.R.	I Stam Rulle (også regimentets navn)
It.kps.	Intendanturkorps
Iæg.	Jæger
J.C.	Jæger Corpset

Almindelige forkortelser J-L

Forkortelse	Betydning
J.I.R.2'	2. Jyske Infanteri Regiment
J.I.R.	Jyske Infanteri Regiment
J. Mst	Justitsministeriet
J.R.2'	2. Jyske Regiment
Jæg.	Jæger
K I / K II: I: II:	Krigstjeneste I/II; ubetinget tjenstdygtig betinget tjenstdygtig
Kass. Att.	Kassationsattest
Kbf.	Kystbefæstning
Kbh. Inf. R.	Københavns Infanteriregiment
Kml.	Kystmilits
Kong. Rgt.	Kongens Regiment
K.R.	Kronens/Kongens Regiment, i nogle tilfælde Krigs Reserven
Kong. R.	Kongens Regiment
K.P.R.	Kronprinsens regiment
Kr.	Kongens [Regiment]
Krg. Res.	Krigsreserven
Kr. Min. Res.	Krigsministeriets (Resol) Resolution
Kron. R.	Kronens Regiment
Kstm.	Kystmilits
Kyst	Kystbevogtning
Kystml.	Kystmilits
Lands.	Landsoldat

Forkortelse	Betydning
Langl. B.	Langelandske Batallion
L.B.	Linie Bat.
L D.	Landdragon
L.Drag.	Landdragon
Ld.No/Ldno.	Lodtrækningsnummer
L. Drag.	Land Dragon
Lds.	Landsoldat
Ldsd	Landsoldat
Legit.	legitimerer
Lett I B	Lette Infanteri Batallion
Lfst.	Lægdsforstander
LG	Livgarden
L I B	a. Linie Infanteri Batallion b. Langelandske Infanteri Batallion c. Lette Infanteri Batallion
L I B	
Lin Bat	Linie Batallion
Livg.	Livgarden
L.J.C.	Langelandske (ridende) Jæger Corps
L.Kps	Lægekorpset
LL	Underlæge 1869 ff, se M
L M H	Lægdsmandshjælp
Lin Bat	Linie Batallion
Livg.	Livgarden

Almindelige forkortelser L-P

Forkortelse	Betydning
L.J.C.	Langelandske (ridende) Jæger Corps
L.Kps	Lægekorpset
LL	Underlæge 1869 ff, se M
L M H	Lægdsmandshjælp
L.N.	Lodtrækningsnummer
L.R.	Luftværnsregiment
LR 1	Liv Regimentet (egentlig Dronningens Livregiment)
LR 2	Land Rytter
L.R.C.	Liv Regiment Cuirasier
L.R.Dr.	Liv Regiment Dragoner
L.Rt.Dr.	Liv Regiment Dragoner
L.Ryt./L.	Rytter Landrytter
Ls/LS (L.S.)	Landsoldat
L S K P R	Landsoldat, Kronprinsens Regiment
Lt.no	Lodtrækningsnummer
Lægds Sv.	Lægds Svar
M.	Mørkt *Kun i forbindelse med andre forkortelser, f.eks.:* *Br. – M. - Lille* *Brune Øjne – Mørkt Haar - Lille af Vækst*
M 1823	Maj 1823
M.1.	Militærarbejdere ved søværnet

Forkortelse	Betydning
M.2.	Forplejningskorpsets mandskab
M.3.	Hestepassere og køresvende
M.4.	De øvrige militærarbejdere
Midl.	Middel *Kun i forbindelse med andre forkortelser, f.eks.:* *Br. - M. - Midl.* *Blå Øjne - Mørkt Haar – Middel Høj*
m.s.T. I forbindelse med "Ei":	mødt samme Tilstand
Nat.	National [Soldat]
N.L.R.	Norske Liv Regiment
n.S.	Næste Session
o.A.	overdrages Amtet
O.I.R.	Oldenborgske Infanteriregiment
Oldb. Reg.	Oldenborgske Regiment
Opdaget (eks. 1811)	Opdaget i 1811, at han ikke har stået i lægdsrullen, derefter indført ham
Opl.	Oplysning
Ovcpl	Overcomplet
Overc.	Overcomplet
PC.R.	Prins Christians Regiment
P.C.F.R.	Prins Christian Frederiks Regiment
P.F.R.	Prins Frederiks Regiment

Almindelige forkortelser P-S

Forkortelse	Betydning
P.F.I.R.	Prins Frederiks Infanteri Regiment
Pgfgr.	Pegefinger
Plat B: Fødder	Platfodet begge Fødder
Plfd.	Plejefader
Plovdr: Hmd	Plovdrivende Husmand
Pr. att.	Præste attest
Pr. F. R.	Prins Frederiks Regiment
Pr. og Skol. Attest n.S.	Præste- og Skolelærer. Attest næste Session
Prot.	Protokol
p.t.	pro tempore (for tiden)
R.	Regiment, Rekrut eller Rytter
R. (eks.) 20	Betyder at han i 1820 var til tjeneste ved sit regiment. Ofte skrevet med rød farve.
Rec.	Recrut (Rekrut)
Reg.	Regiment(et)
Regtet.	Regimentet
Regt.Sk.s.d.	Regimentets Skrivelse samme Dato
Res.	Reserve
Resl.	Resolution
Resol.	Resolution
Rgt.	Regiment
Rol.	Rulle

Forkortelse	Betydning
R.R.	Rytterregiment
Rug. Amt.	Rugaards Amt
S.	Soldat eller Session
S 1810	Betyder at han var soldat i 1810
s.D.	samme Dato
Ses.	Session
Sess.	Session
Siel. R.R.	Sjællandske Rytterregiment
Siell. Sk	Sjællandske Skyttekorps
S.i.F.	Soldat i forstærkningen
S.i.Forst.	Soldat i Forstærkningen
Siæl. Sk. C.	Sjællandske Skyttekorps
S I C	Sjællandske Jæger Corps
S J C	Sjællandske Jæger Corps
S I R	Sjællandske eller Slesvigske Infanteriregiment
S J R	Sjællandske eller Slesvigske Infanteriregiment
Sjell	Sjælland
Skarpsk. C.	Skarpskytte Corps
Skol.	Skolelærer
Skr., efter	Efter Skrivelse
Sksk. C.	Skarpskytte Corps
S.L.	Sølimit
Slfs.	Slegfredsøn

Almindelige forkortelser S-T

Forkortelse	Betydning
S.L.R.	Sjællandske (Rytter) Regiment eller Sjællandske Lansenér Regiment
Sl.Reg.	Slesvigske Regiment
S M.S.	Svag Mands Søn
S.R.R.	Sjællandske Rytterregiment
Ss	Session
S.S.J.C.	(Stamrulle?) Sjællandske Jæger Corps
s.T	samme Tilstand
S.T.	Samme Tilstand
st.	staaende
st. H.	staaende Hær
st: H.	staaende Hær
st: Hær	staaende Hær
St. R 1	Stadens (Københavns) Rulle
St. R 2	I Stamrullen ved N.N. Regiment
Str., i	I Stamrullen ved N.N. Regiment
S.T.t.t.T.	Samme Tilstand tjenlig til Trainkudsk
s.u.C.	sættes under Cur
Sv	Svar
Sæll.	Sjællandske
Søev: Comd	Søevant, Commanderet
td	tjenstdygtig

Forkortelse	Betydning
Til 2' del	Overført til Sørullen (2' del) fra Landrullen (1' del)
Til 1' del	Overført til Landrullen (1' del) fra Sørullen (2' del)
Till.	Tilladelse
T.K.	Train Kudsk
Trk	Trainkudsk eller Trainkonstabel. Nævnes i forbindelse med TT (=tjenlig til) Trk
Trkdsk.	Trainkudsk
t.S.	til Sessionen
T.Sk.	Tinglæst Skøde
Tstd	Tilstand
Tstd	Tjenstdygtig
t.t.Cav.	Tjenlig til Cavalleriet
t.t.Cav. Ltrno.	Tjenlig til Cavalleriet Lodtrækningsnummer
t.t.Const.	tjenlig til Constabel
t.t.Cst.	tjenlig til Constabel
t.t. Inf (eller If)	Ltrnr tjenlig til Infanteriet Lodtrækningsnummer
t.t.M.A.	tjenlig til M.A.3
T.t.Trk.	Tjenlig til Trainkudsk
t.t.Trk.	Tjenlig til Trainkudsk
t.t.Trkdsk	Tjenlig til Trainkudsk
T.V.	Tingsvidne

Almindelige forkortelser U-V

Forkortelse	Betydning
Ucf	Ukonfirmeret
U. conf.	Ukonfirmeret
ud	udygtig
Udpas	Udygtighedspas
Udress	Udresseret (= uøvet)
Uds:	Udsættelse
Udsk.	Udskrevet
Udbl	Udeblivelse
udt.	udtjent
udth. Pas	Udygtighedspas
udt. Sold	udtjent Soldat
uh	uhinderlig
u.R.	Ungdomsrullen
Utingl.	utinglæst
U.T.M.	Uegnet til Militærtjeneste
Uts	Uegnet til Soldat /Udygtig til Soldat/ Uduelig til Soldat
Uts. s.s. Trk.	Uegnet til soldat eller Utjenlig til Trainkudsk
Utspas	Utjenstdygtighedpas
V.	paa Venstre
V og B	Vand og Brød
Vpl	Værnepligtsloven
Vpls	Værnepligtsloven

Egentlig Krigstjeneste

Forkortelsen E. K. angiver, hvilken militær enhed, som den værnepligtige gjorde tjeneste hos. Betegnelserne ændrede sig over tid, hvorfor de kan være vanskelige at finde hoved og hale i. Herunder en oversigt baseret på Jørgen Green (2009): *Slægtsforskning i lægdsruller, søruller og i hærens og søværnets arkiver,* Forlaget Grifo, side 231.

Forkortelse	Årsinterval	Militær enhed
EK 1	1862-1893	Søværnet
EK 1a	1894-1911	Søværnet, særligt egnet
EK 1b	1894-1911	Søværnet, anvendelig
EK 2	1862-1893	Gardere til hest eller fods
EK 2a	1894-1911	Fodfolket, særligt egnet
EK 2b	1894-1911	Fodfolket, anvendelig
EK 3	1862-1893	Kavallerister, ryttere, artilleriets trainkonstabler
EK 3a	1894-1911	Livgarden, særligt egnet
EK3b	1894-1911	Livgarden, anvendelig
EK 4	1862-1893	Ingeniører, artilleriets konstabler og håndværkere, feltartilleriets konstabler samt mandskab af pontoneerkonpagniet
EK 4a	1894-1911	Rytteriet, særlig egnet
EK 4b	1894-1911	Rytteriet, anvendelig
EK 5	1862-1893	Infanteriet (fodfolket). Uegnet til EK1-4.
EK 5a	1894-1911	Feltartilleriets konstabler, særligt egnet
EK 5b	1894-1911	Feltartilleriets konstabler, anvendelig
EK 6a	1894-1911	Feltartilleriets trainkonstabler, særligt egnet
EK 6b	1894-1911	Feltartilleriets trainkonstabler, anvendelig
EK 7a	1894-1911	Fæstningsartilleriet, særligt egnet
EK 7b	1894-1911	Fæstningsartilleriet, anvendelig
EK 8a	1894-1911	Ingeniører, særlig egnet
EK 8b	1894-1911	Ingeniører, anvendelig
EK 9H	1894-1911	Hestepassere og Trainkonstabler
EK 9S	1894-1911	Sundhedstropperne
EK 9T	1894-1911	De tekniske afdelinger